

Изази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год-
и ф., на четврт године 1 ф.
3 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
годину 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Донеси шилу се уредиш-
тву. Рукописи се невраћају

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

Телеграм из Петрограда од 22. ов.
м. доноси нам жалосну вијест, да је
царица руска тај дан умрла.

Ма да је живот царице руске већ
од дуже времена танком свијећом горно,
коју је теж велика вјештина лекарска
подржавала да се не угаси са свијем,
ипак ће ова вијест потрести многа срца
не само у границама Русије него и да-
леко преко тих граница.

Цар руски, иза толиких добријех
дјела својих и иза толикога искушења
тешког које је небо на њега низаслало,
има ево да поднесе још и најтежи уда-
рац: да претрпи болове за губитком дру-
га својега у животу!

Ако су, о чем сумње нема, дојако-
шњи терети искушења тешки били, овај
данашњи мора се свалити на душу ца-
реву као тешко олово, јер му је веста-
ло искрај њега анђела хранитеља, у чи-
јем се ведром и љубави пуном оку и по-
гледу растапала свака туга и брига ње-
гова, коју је поново из тешке и вреве
свакидашњег живота спољашњег.

Данас он стоји сам без тога анђе-
ла, без друга и пратиоца, без душевног
хранитеља и утјешитеља на трновитој
стази овога живота!

И обичном човјеку тешко је и пре-
тешко, кад му се отргне од њега драга
половина, с којом је срастао у животу,
у злу и у добру! Како ли тек мора би-
ти у таквом стању владаоца једном, ко-
га су задаци у животу несравњено огро-
мнији и тежи! Сувше, како мора бити
тек истом цару руском, коме је разоча-
рање горњим искушењем живота злодоб-
ивно почело засиграти душу тамош-
ду боке сјете и туге, коју је само још њеж-
ни љубављу загријани дах вијерна дру-
га разгатавао!

А сад тога друга нема више!

Тешко доиста и претешко!

Али у највећој тами очајања жудно
око човјеково тражи око себе свијетла
мјеста, не би ли му се на њима искри-
ца душе, која још тива у мраку, ра-
свијетлила и осликала.

И царево око данас тражи око се-
бе таква свијетла мјеста, и оно их до-
иста налази у врпеким и снажним из-
даницима, који су потјерали из врви ње-
гове и крви покојнога му друга. Налази
их у синовима и кћерима својим, у
драгој дјечи својој, која су се данас
више но икад окупала и стисла око ње-
га тражећи у љубави пуних погледима
његови колику толику утјеху и накна-
ду за големи губитац драге мајке
своје.

И налази их у оном вјетра непер-
сахом избору науке небесне, из којег
се излијева највиша крјепост и утјеха
свијема, од којих неспитана воља бо-
жа по скупу цијену а уз богатију на-
граду на оне свијету затражи, да јој
се предаду духом вјере и надања.

За царицом руском проплакаће да-
нас многе очи, не само у Русији, него
и далеко, далеко преко граница Русије.
Она је била многим несретном створењу
анђео хранитељ и утјешитељ; она је
убрисала многу сузу, коју је бијела не-
вољом на око натјерала; она је спа-
совском руком прихватила много чеља-
де, које је држало да је већ од ције-
лог свијета остављено и пропасти нами-
њено: она је многу сироту без оца и
мајке под своје моћно крило узела и на
добар пут извела; она је чинила и гра-
дила задужбине толике на овоме свијету.

Нарочито наш народ у Црној Гори
и околини крајина има да захвали до-
броме срцу царичину за многа дјела љу-
бави и милости. Многа црква наша про-
појала је Богу дарежљивом руком цар-
ичном; многа школа наша примила је на

благотворни расадник свој дјецу нашу,
која сада покојној царици руској имају
да благодаре што су им очи отворене
а пред очима пут показан к просвјети и
напредку; она је била, која је код нас
многу клонулу срећу издигла, много уг-
нуто шљеме подупрла, много огњиште
сачувала да се не угаси.

Сјећамо се с благодарности пуних
осјећања, воји се из срцаца наших
никад изгладити не ће, сјећамо се оне
топле љубави њене према нашој народној
ствари, оног брижљивог пропитивања: Како
је војсци нашој у Херцеговини? Како је
браћи по другијем крајевима? Како на-
предују? да не трпе у чен? Сјећамо се
оне њежне бриге њене за рањенике и
страдалике наше, оног неутрудног под-
стицања свијех кругова у друштву ру-
ском да потеку браћи својој (у помоћ,
онијех силнијех дарова и поклона, које
је њена њежна рука опремала и слала,
да утоли ране и болове борцима за сло-
боду и независност.

Сјећамо се, и никад ни довијеша
заборавити не ћемо, онијех њежности и
љубави пуних, управо родитељских
односа царичиних према свијетлој ди-
настији нашој, према свијем и свакоме
свијетлом члану њеном, који су у по-
којној царици руској налазили свагда не
само моћну покровитељку него и другу
мајку своју.

Па у том сјећању, данас у тугу
и жалост увијена Црна Гора заједно
с расцвијељеним владаоцем и народом
својим над гробом царичиним сузе
пролијева и у духу смјерно цјелива
ону хладну руку, која се посветила од
добријех дјела, и подлажући свјез ви-
јенац и груду црногорске земље на
гробницу која се своди над мртвим
тијелом покојнице, у име опроштаја
шаље јој из болова притиснутијех
груди овај уздицај:

Тихо почивај у мари вјечно, до-
бра душо, велика царице! Добра дје-
ла твоја, спремила су ти у рају на-
сеље, а међу нама вјечни спомен!

Тужни глас о смрти Њезице Вели-
чанства, Царице Руске, разлио се у че-
твртак по по дне у нашем мјесту, а већ
је растура и по цијелој Црној Гори, и
свијетли двор наш управо је тим
гласом расцвијељен и у тугу увијен. На-
ређено је одмах, да се у Свијетлом Двору
и кроз цијелу земљу за читава три мјесеца
имају носити знаци дубоког жаљења. У свијема
црквама у Црној Гори службиће се пара-
стоји за покој душе царичине, а послје
шест недјеља држаће се задушнице.

ЦЕТИЊЕ, 23. Маја.

Гешен је стигао у Цариград. Ве-
лика акција Гледстонова кабинета већ
је тамо отпочела. Телеграм наш из
Цариграда од 21. ов. м. доноси нам
важну новост, да султан није хтио
примити изасланика инглешког на ау-
дијенцију због садржаја бесједе коју
му је ови хтио прозборити и да је
пријем одложен док се бесједа не про-
мијени.

Са природном радозналшћу сва-
к ће се упитати: шта је могло стојати
у првањем тексту бесједе Гешенове?
А с погледом на ови догађај, да сул-
тан није хтио примити изасланика ин-
глешког због садржаја те бесједе, сва-
к мора закључити, да султан у тој бе-
сједи није имао да чује ствари, које
би му биле миле и угодне.

Почетак је дакле добар и слуги
на боље. Гешен ће јачајно измијени-
ти и ублажити форму своје бесједе,

да не би јако задр'о у осјетљивост
прејемника калифског; но у самој
ствари, садржина ће остати иста,
програм исти, а то је оно што је за
нас главно.

Ни данас се још тачно не зна,
шта је све поновио Гешен у својој тор-
би за Цариград, не зна се програм
Гледстонова кабинета у свијем поје-
диностима. Али понешто већ избија
на видјело, и судећи по томе као и
по великом страху који је спопао све
у Цариграду испред доласка Гешено-
ва, једва да ће бити погрешно, ако
се претпостави, да се за Турску
крупне ствари спремају.

Чини се, као да ће Турска бити
стављена пред алтернативу: или да
живи како треба, или да уступи у
Јевропи мјесто способнија за живот.
Но како је у свијех, који Турску до-
бро познају, тврдо убјеђење да Тур-
ска не може и не умије живјети ка-
ко треба, то би било слабо надање
какој користи отуда, кад би се мо-
рало претпоставити, да ће се ингле-
шки кабинет задовољити празнијем
обећањима и велијем формама без
живота од стране порте. Порта је
толико пута, кад год су је велике
силе стјерале у тјеснац, обећала Јев-
ропи најљепше ствари, па их никад
није испунила. Имајући то на уму,
данашњи кабинет инглешки не може
се задовољити самијем обећањима
портинијем; он мора поступити ради-
кално, па сам учинити за порту оно
што она обећава а не ће да учини.

Поговара се, да Гешенова акција
на то излази, да се управа турска
стави под јевропску контролу, а сул-
тан дајде у пензију. За ту улогу
Гешен је доиста показао нарочити
таленат, као што свједочи историја
са мисирским екс-кедивом. Но то је
баш оно, чега се султан највећма бо-
ји; он би радо дао одијелити од
Турске још толико земаља и покра-
јина, само да се не дира у његова
права, а поврх свега да му се остави
на неограничено расположење државна
благајница, без које њему нема живота
ни опстанка.

Али Гледстон као да хоће једно
и друго, а што у првом почетку по-
лази путем поступним и правилним,
знак је да хоће да задобије правну
титulu за изведење свога радикалног,
једино могућег у Турској програма.

Нема сумње, да ће Турска на
захтјеве Гледстонове одговорити са:
не можемо! Док смо држава незави-
сна, не можемо допустити, да се дру-
ги мијеша у наше унутрашње посло-
ве, не можемо пристати на туђу кон-
тролу над нашом управом; и док је
султан наш суверен, здрав и читав
духом и тијелом, не можемо допустити
да га иностранци у пензију став-
љају.

Кад не би ништа обарало ове раз-
логе портине, она би имало право. Но
Јевропа хоже јој с друге стране овако
загријети: Докле год си ти својом вар-
варској управом врло вјечитијех немира
и трајнога страдања својих народа, до-
кле год је твој султан раскошни раси-
шник блага државнога, докле год за те-
бе не вриједе ни закони, ни уговори,
ни погодбе, ни међународни ред, докле
те Јевропа не може тријети у својој сре-
дини. А почем нема ни најмање изгледа,
да ће с тобом икад боље бити, то је
вријеме да се Јевропа с тобом раскрети
за навјек.

Одбавио захтјеве Гледстонове пор-
та ће дати правни разлог кабинету ин-

глешком, да према њој поступи ради-
кално.

Питање је: у чему ће се састојати
овај радикални поступак инглешки?

Не може ни у чем другом, него у
ликвидацији, у раствору турске царе-
вине.

Од ове операције зебе не само пор-
та, него и још друге њеке силе. Порта
зебе за своје господарство; оне друге
силе онет боје се ради туђег господар-
ства на истоку. Но програм Гледстонов
такав је, да на њ могу пристати без и-
какве опасности све силе, јер он искљу-
чује с истока свачије господарство. О
Турској по том програму већ више не
може бити рачуна; она је сама себе
проиграла. Турска се има растворити у
своје природне дијелове, и народи, који
су њекад у тијем крајевима владали са-
м собом и које је она покорила и др-
жала до сад под својим јармом, имају
узети у своју државу своју рођену ба-
штину.

Најприроднији, најправичнији и нај-
способнији начин зајене турскога го-
сподарства на истоку! Ко хоће прави-
цу на истоку, ето му је ту, јер Глед-
стон не тражи истока ни за Инглеза, ни
за Руса, ни за Аустријанца, него за на-
роде који тамо живе. Ко је у страху,
да велика која сила не овлада истоком,
ево Гледстон му својим програмом тај
страх избија из душе, јер он предава-
јући исток народима источнијем покли-
кује свјема осталијем силама: hands off!
(к себи руке!) од истока. А ко и по-
слије овога не може да се огресе ње-
кога страха и њеке зебње поради исто-
ка, тај пружа свијету јасно свједоче-
ство, да му тај страх и та зебња дола-
зи само отуда, што се боји да ће му се
избити из руку његово господарство
над народима и земаља источнијем.

Неки ластови бечки, предвиђајући
да ће Гледстон радити на раствору тур-
ске царевине и да ће се скоријем у
Цариграду расписати стечај на имаови-
ну њену, позивају аустријске државни-
ке, да се за времена паузу са својом
пријавом на рочишту, вада се буде рас-
прављало наслједство Турске.

Лакше мало, господо бечка! На-
слједство Турске није пусто масло. Оно
има своје природне и законите башти-
нике, јер још су, Богу хвала, у животу
они народи, којима је Турска то наслјед-
ство отела, који дакле, кад се распра-
ва о њему поведе, имају искључиво пра-
во на исто. И кад Гледстон буде позива-
вао на рочиште у Цариград, ови ће
народи бити које ће он тамо позвати, и
незвани гости опет ће чути из његови-
јех праведнијех уста:

hands off!

Из Скадра нам јављају, како тамо-
шње власти турске развијају живу
енергију, да би одржале становништво
арбанашко у фабрицираном одушев-
љењу против окупације црногорске:
но као што свако измајсторисано ен-
тузијазмирање не траје дуго но се
брзо поврати у апатију и досадност,
тако је и овдје случај.

Арбанаси не хоће више да осје-
ћају ни најмање воље да се одуше-
вљавају за турске маршете, и ма
да им Турци износе непреставо пред
очи шарене лутке са сјајним етикета-
ма «арбанашке народи сти», «арбанаш-
ке кнежевине» и т. д., Арбанаси о-
стају хладни.

Па не само да остају хладни,
него постају још и неврјерне Томе. И
у тој неврјери не ће им се више да у-

зидру за Турке, по се врху натраг напуштајући досадно и дангубно логоровање у Тузе.

Но Турци што немогу милом хоће да учине силом, па већ сад кундацима у леђа демонстрирају Арбанасима потребу да се «схофирају» за своју «народност и целокупност».

Патроле и страже турске крстаре по цијелом скадарском блату вријебајући и хватајући бјегунице арбанашке, који се одмећу из Туза. Ономадне ухватили су Турци на блату двије лађе таквијех арбанашкијех бјегунаца, и отпријем их под јаком естражом натраг у Тузе.

Ако већ толики дојакоси пријери нијесу били довољно јаки да докажу цијелом свијету, како је мало нимало истине у ономе: да је отпор против окупације црногорске потекла од самих Арбанаса који се тобож боре за своју пскајину и своју народност, ови потоњи пријери ваљда ће разумјети сав и најокоренијег противника црногорског и унијелити га: да је сва таква позиција арбанашка од почетка па до данас чисто на чисто једна комедија турска, којом Турци на своју корист а на велику штету нашу варају већ од толико времена цијелу Јевропу.

Гдје је та воља Арбанасима да бране себе од тобожње навале црногорске, кад им је мора турски пизам да улијева тесаком у леђа? Шта да се суди о толиким звучним фразама, присутним по толиким прокламацијама арбанашким а кованим од Турака у Скадру и турскијех пријатеља на страни, кад се сад види очигледно, да би Арбанаси даво оставили Тузе, да око њих није опасан кордон од турскога пизама, који их тамо под силу држи? Ипрема томе, шта би било од онога приједлога аустријског: да турска војска одједне Скалари тијем прескисе сваку свезу његову с Арбанасима у Тузе? Зар не би та опсада још више ишла на руку плановима турскијем, почем би спријечила Арбанасе да се не могу враћати из Туза у Скадар, као што им је сад то пријече патроле турске?

Види се из свега, да је Турцима у експлоатацију Арбанаса већ догорјело до новата, па кад већ не може да помогне ни логарија о «арбанашкој народности и кнежевину» ни из прошлости извучена слика јунака Скендербега ни историјске дедукције о првобитности и старјештву арбанашкога насељења на западном крају балканског полуострва, онда мора да помогне сурова сила, и једини јунак Арбанаса мора под ударцима турскога тесака да се збија у Тузе да брани интересе својих угњетача против воље цијеле Јевропе.

Но, како већ толико пута рекосмо, Турској се баш много ни замјерити не може што тако чини. Кад јој савјест допушта да се служи средствима неморал-

ним и кад има кога да вара, скоро би је човек могао извинити, нарочито погледом на то, што се она очигледно бори за своју егзистенцију, јер за ову кажу да је сваком слободно борити се свачим, чим се год може.

Али је друга, кад се на око узму они које Турска тијем начином заговуче, и који не знају наћи лијека тој биједи својој, а лијек је као на длану. Ту човек мора чисто као од чуда покура да се зашита: да ли збиља стојимо тако ниско с угледом и ауторитетом Јевропе, да се једна пропала сила с њим тако дуго титрати може?

Ако Гешенова мисија на ово не одговори у корист Јевропе, ми доиста не знамо ко би други.

Српска адреса г. Гледстону.

Адреса, коју су више стотина грађана српске престонице енглеском државнику и слободњаку, Вишему Еварту Гледстону, из благодарности за његове симпатије према српској ствари и народу потписали, налази се већ од 23. Априла у рукама његовим. Но пошто је нарочито предавање исте извјешном лицу — писцу ових редова — надлежно повјерено, он не сматра за дужност да о томе што прије и што боље јавног рачуна даде. За сада њему је само могуће да достави: да је г. Гледстон са њиховом и топлотом првено како послату адресу — на коју ће писмено одговорити — тако и самог предаваоца исте, чјије спроводно писмо г. Гледстону овом се приликом, заједно са текстом адресе доноси. Ево тог писма:

Многоштовањемо господину В. Е. Гледстону — Премјеру.

Господине!

Потписани грађани Србије упућен је на ове обале као нарочити носилац писмена, које се ви умољавате, да примите као један искрен, и ако са свим незнатан трибут признања Вашој особи а тако исто и као символ пријатељства и уздања према Вашем васколиком народу. — Вршећи ову пријатну дужност, и општајући се тиме повјереном ми задатка, ја ћу се овдје само усудити да се користим пријетком приликом која ми се ево указује, да Вас, по могућству ми, увјерим: да осјећаји, којих је приложена адреса само један видљив а непотпун израз и одјеј, да ти осјећаји нијесу ограничени ни на врјеме, у коме се они привидно јављају, ни на простор којег биширина њиховог формалног извора природно зар обилежавала. Далеко ближе и вјерније пак представићу ствар ако кажем: да је то — с погледом на Вашу личност као и на сам удаљени угао наш — први, или један од првих одзива — гласних само довољно да допру до под Ваш сретни кров, а кроза њ и у све крајеве Ваше велике и слободне домовине; док је, с друге стране, то сам борења се глас цијелог једног народа, који и инстинктивно и инструментално говори из прегју својих награђених јер ослобођених синова! Ваистину, господине, далеко иза политичких граница књажевине Србије — те друге и крваво стечене оазе народног нам развића и независности — као год и у њој самој — пета се чувства буде, исти се поздраву шаљу!

Али свега тога не би било, да се Инглез не множи прилодом из самога себе, т. ј. напретком у подмладаку. Инглез рађа и његује себи снаге у својој дјечи, па то је оно, што се тако силно разграњује. Два три паса, па се из једнога пара разроди-ли силни и снажни домови и велике породице. Рачунамо ли, да то код Инглеза траје, већ вијековима, и да се држи подједнако по свјема слојевима народа, од краљевских дворова, па до најниже колебице, онда ћемо и сами знати, од куда та снага и величина.

Таки иети напредак, а велијем тијем путем, чека и Ђермане и Русе. И они се множе прилодом, па морају напредовати. А све да и не узмемо те првике међу јевропским народима, па ћемо и на другијема познати тај напредак. Чак и Китајци (Хинези) и Јевреји поплавише својим богатим прилодом силне области, и хватају коријена по свем свијету. Па зар таки пријери да не подјесте пријатеља народу, да се осврне по најшијем крајевима, и да се зашита, како ми стојимо с нашијем прилодом?

Нас то питање такне до два срца, кад се обазремо по нашем народу. У нас је слабо гдје краја, који бројно напредује. Наше породице су малене, а колико је огњишта, што се смрћу раскопају. Па и ако је исекад било, да је наша жена изродила и подигла «лијепи пород»:

«Девет синова, и толико ћери» — тога је сада ријетко гдје видјети. Кад сада прођемо мисловитијем селом, наш је крај пуст и нијем, а она дјеца прекрила шопове.

Ако потражимо узроке томе опадању,

Тако јест („Thus it is“) у сусједним — Дунавом, Савом и Дравом заливеним покрајинама нашим; па тугом-застртој пољани косовској, и у црно-завијеној постојбини Марковој (Марко Краљевић од Прилипа од Македоније). Тако јест у овом прољећу већ зеленим горама «Босне нам поносне» као и на алпским огњиштима витезова од Херцеговине; тако јест на валима изрезаној стијени далматинској, и тако (већ никако) и на славом-крупним врховима модерне Шпарте — на крилу зазда неустрашиве а Вама самима, Господине, тако исто задужене Црве Горе!

Једном ријечју, тако јест, гдје год српски језик звони, и гдје год српска душа куца. Ја понављам (а ви слободно вјеровати можете), да сви они, силом не судином или правом растављени чланови једног истог рода учествују, са нијемом једнодушностју, у овој скромној, заслуженим дивљењем и признањем једино задахнутој и неписаној књизи на Вас — на Вас, господине, у коме они гледају живог апостола равноправности међу људма и народима — тог јединог правог компаса и јамца за њихово истинито братство — Вама, господине, као неодолјивом борцу за слободу, правду и правду у свијету, па дакле и на балканском му истоку — на оном истоку, српски становници кога ево се благодарно обраћају на Вас, молећи Вас само да се радо сјечате: да и ако имена њихова нијесу сва пред Вас, мисли њихове и срца њихова су ипак с Вама и за Вама!!!

У Лондону, 5. Маја (п. ст.) 23. Априла (п. н.) 1880 год.

Заједно са својим земљацима захваљујем и одани вам

Никола С. Јовановић,
повјереник српских потписника
адресе
г. В. С. Гледстону.

Текст саме адресе гласи: «Пошт. г. В. Е. Гледстону чл. пар. и т. д. и т. д. и т. д.

Господине!

Либерални Ваш глас, који сада тако сплно узбуђује и кријећи слободоумне тежње племенитог народа енглеског, налази одјека и у срцима српског народа, који сте Ви увјек штедро својим симпатијама обасијали, и који се према Вама постојано и премного обавезан и благодаран осјећа. Овај потлачен неправдом политички мученик налази сада своје утјехе једино у нади да ће у племенитој Вашој борби одржати побједу начело, кога сте први и најодважнији поборници. И у то име проси Вам у Бога помоћ и жељени успјех.

Из српске престонице Београда.

25. Марта (по старом) 1880.

Благодарни Срби».
(Иду пот пив).

Политички преглед.

Цио политички свијет упр'о је данас очи у Цариград, гдје се очекује да се види какав ће резултат имати мисија Гешенова. О свему што је скопчано с о овом мисијом говоримо на другом мјесту овога листа; овдје ћемо напоменути само толико, да од исхода те мисије зависи најкрупније ствари, не само на балканском полуострву него и иначе у Јевропи.

До сад се само толико зна, да султан није хтио примити Гешена на аудијенцију због тога, што му се није допала бесједа

којом га хтио Гешен поздравити, а бесједа му се није за то допала, што садржава политички програм. Колико се из овога кратког телеграмског извјештаја судити даје, види се, да се Гешен у бесједи својој не би ограничио на саме обичне комплименте, него би улегао у саму суштину ствари, ради које је изаслан, а то се његовом султанском величанству, као што је у осталом врло појмљиво, ни најмање не допада. Шта је влада енглеска, иза овог првог неуспјешног корака, наумила да чини, то се за сад још не зна.

Како «Стандард» јавља, заједничка нота великијех сила имала би се предати порти на измаку ове недјеље, а то би било данас или сјутра. Шта се уравао смјера с овом заједничком нотом и каква јој је садржај, то се за сад још право не зна. Новине нагађају свашта, а можда у нечем и погађају. У чему се све слажу и што ће по свој прилици бити вјероватно, то је да је сам Гешен поново нацрт заједничке ноте из Лондона и да јој је садржај показао у Паризу и у Бечу. Коначно ће се ова нота уредити тек у Цариграду на вијећу свијех посланика. Кад нота буде примљена од свијех кабинета, она ће се заједнички предати на високој порти а о њеном садржају обавијестиће посланици и самога султана.

«Руска Агенција» јавила је, да ће се, још прије но што се преда високој порти заједничка нота, поставити пред њу питање: е да ли је у стању да се подјемчи за личну безбједност чланова међународне комисије, који су изаслани да обилеже нове границе Црној Гори и Грчкој према Турској, па ако би порта одговорила да није у стању, онда би се у Берлину акредитовани посланици састали на конференцију, да о тијем питањима као и о питању провађања реформа у Турској рјешавају.

У расправи око адресе Гледстон је дао њека објашњења о мисији Гешеновој, која су такове природе, да не ће ни мало развеселити Турке ни њихове пријатеље у Јевропи. На име, Гледстон је рекао, да је због тога Гешен изаслан, што он особито добро познаје мисли влади-на па ће им моћи бити најбољи тумач у Цариграду. А све се око тога врте, да се падиши и његовијем савјетницима један пут улије у памет, да они ништа немају очекивати од Инглешке, најмање пак да могу рачунати на њену потпору. Тек кад буду савјесно испуњавали своје обавезе, онда ће их моћи и Инглешка потпомагати. А то ваља прије свега да освједоче у питању црногорском и грчком, ради чега је управо и изаслан Гешен.

Кнез Орлов походно је прије њеког времена пресједника републике Францеске, и изјавио му како је добио од цара налог да увјери пресједника како га високо поштује и како жели да одржи ердане одношаје између Францеске и Русије. Гривија одговорио је да је то жива жеља свијех Францеза, који с погледом на своје задатке у будућности имају нарочити интерес да се добро пазе с Русијом. Далеке рече, да може честитати себи и Францеској, што је Русија заступљена у Паризу једним дипломатом, који је знао толико симпатије задобити.

Како сада лист Горчаковљев «Журнал де С. Петербург» јавља, да ће се конференција посланика великијех сила

ће, а «наука је само једна мука». Мати, отац и наша кућа треба да примиса вјеру и поуздањем све оно, што им се добу савјетује, и треба да прегоре своје сласти, да сузбију своје увјерене, а све у уврстоном поуздању, да су сврнули на боље, и да ће иза те «страшне недјеље» гранути дан ускреса, бар за потомке њихове.

1.) Пост и прилод.*)

Колико смо мотрили, ухватисмо, да су наши дуги и строги постови велики непријатељ народном прилоду. Пратисмо истину, само један крај нашега народа — Банат — али за дуго и постојано. Све су прилике, да је тога и по другим крајевима, па је ваљало, да се на то по свугдје обазремо.

Да нам наши дуги и сухи постови сметају напретку и прилоду, не треба много доказивати. Храна држи тијело и живот у њему, па све што се за живота збује у тијелу човјечијем, иде понављено на рачун хране. За све животне појаве, за сваку мисао, за сваки осјећај треба човјек неки извјестан оброк материјалне подмире, а та подмира се спрема понављеним у храни.

Кад је храна тако важна за сам живот једнога човјека, колико она онда мора да врједи у оној прилици, гдје човјек из свога живота рађа и подмирује други; колико онда мора да врједи за прилод и гајање подмлатка! Та то су необични трошкови нашега тијела, па је ли чудно ако ишту сувишак? Ако се тај сувишак не подмири из добре и поуздане хране, с

*) Од Ј. Ст. В. у Бечу.

Листак „Гласа Црногорца“.

МИ ОПАДАМО.*)

«Пожеље друмови Турака,
Ал' Турака више бити неће»,
Н. п.

Доказано је, да напредују само они народи, који се бројно множе. У множини је велики дио снаге, а и многи други услови постојаног развоја.

Бројно напредовање може бити двојако. Народ се множи или прелијевањем и претварањем туђинаца и странаца, или прилодом из себе, т. ј. сувиком у подмладаку. Прилод је напредак у нарави, па за то је јесте поуздан, а прелијевање странаца силом и вјештином не одговара природи, па е тога често и омахне. Све је заман, ако се који народ сам из себе не плоди, а још је страшније, ако у прилоду опада.

Жив примјер за ову истину даје нам енглески народ. Инглези населише сву Аустралију. Инглези населише јужни врх Африке, а ено их сада гдје тумарају чак и око извора Нилува, да и тамо понављаштају своје насеобине. Инглези населише сву Сјеверну Америку, а владају цијелим Индостаном. Инглези су најснажније племе у Јевропи, и то мад' не на сваком пољу... Па ту васколику материјалну и моралну снагу породила је она, размијерице, мала земља — Британија, оно осамљено острво, где не бјеше туђинаца, да се у Инглезе претанају.

*) Под овимјем насловом расправљаћемо све узроке нашег опадања. Молимо, да нас пријатељи народа у том постоу прихвате.

3. Јуна. ов. г. састати у Берлину, то је сва прилика да је порта дала неповољан одговор на питање: е да ли се може подјемчати за личну безбедност чланова пограничне комисије за Црну Гору и Грчку. Најновије вјести из Цариграда јаз-љају, да је међу великим силама постигнуто потпуно споразумјење односно заједничке ноте, и да у њој на прво мјесто долази питање приносково, за тим грчко и јерменско. Што се приносково питања тиче, велике силе изјавише, да Црној Гори није правилним начином преда-то уступљено земљиште, и позваће порту, да то у најкраћем року што прије учини, како би се то питање повољно ријешало и сваки могући сукоб избјегао.

Ново министарство у Италији одр-жало је прву сјајну побједу у скупштини. На име, приликом избора председника за комору изабран је кандидат Кајролијев Фарини скоро једногласно (са 406 од 409 гласова) за председника. У осталом Фарини је свјема партијама угодна личност, па е тога је тако ласно ишло с избором његовим. Већ код других избора записивало се јако и разне партије долазиле су једна с другом у жестоки сукоб, тако да је вла-да имала доста мукe, док је протурила свудјиен своје људе.

У оба дома енглеског парламента води се дебата о адреси.

У току дебате у горњем дому кри-тиковао је лорд Биконсфилд престону бе-јејду и замјерао што се укинуло изузетно стање у Ирској. Лорд Гренвил рекао је: да је питање прерко зрело оцијењено. О Анганистану није он још тачно извјештен али мисли, да није била оправдана сангви-нична нада пређашње владе, да ће се ан-танска питања брзо расправити. Што се тиче спољних послова, лорд Гренвил напо-миње да има питања од велике важности, и расправа њихова захтјева чврстину, ве-лику умјереност и заједничку акцију од стране великих сила. Шаљући Гешенају у Цариград, влада жели да се регулишу још непавршене одредбе берлинског уговора, што се до сад није могло постићи престав-кама сара Херрија Ледарда. Међу њима је особито важно регулисање грчког и цр-ногорског питања, реформе за Јерменску и органска уређа за турске провинције. Такав статут предложен је. Ако се прими добијемо много добријех установа, даће аутономију и регулисати право данка, што ће за турске провинције бити од велике добити. О граници грчкој није ништа ура-ђено, и расправа овог питања до сад се избјегавала. Јамачно има великих дифе-ренција односно препоручене границе и односно начина и пута како силе да по-ступе. Што се тиче црногорског питања, ту је уступ земљишта пропаћен устанком арбанаскијем, и нека је порта слала ма каква упутства, сигурно је, да су локалне власти изазвале те сметње. Стање у Јер-менској жалосно је. Ништа није учињено ни по уговору берлинском ни по кинар-ској конвенцији. Да би се осигурало извр-шење берлинског уговора, лорд Гренвил сматрао је, да треба да се силе енергично сложе, и с тога је разаслао силама окру-жицу, у којој је предложено, да се пошље порти истовјетна нота о овим тачкама. Чим се нота преда порти, моћи ће се под-нијети дому дипломатска прениска. Силе су одговориле уредно, и лорд Гренвил на-да се, да ће отпор порти ослабити према пресији великих сила. Одговарајући на питање Лислова, изјавио је лорд Гренвил,

да је достављено дому оно писмо, које је Гледстон писао аустро-угарском послани-ку грофу Карољу. Марки Салзбери рече, да пређашњи пријекори Гледстону пре-ма Аустро-Угарској нијесу оправдани. Глед-стон их није у свом писму опозвао. Пре-шав на јевропски концерт, Салзбери твр-ђаше, да ће концерт такав ваља напла-тити на тегабе. Он се нада, да влада неће усвојити руску политику. Кимберли одго-вори, да су врло рани Салзбери напади на спољну политику владину. Тијем напа-дина као да је цијел, да прејудукује вла-дину политику. Лорд Биконсфилд замјера што је Гледстон окривљивао Аустро-Угар-ску и вели, да то окривљивање није опоз-завато у оном писму, писаном Карољу. Аргил тврди, да се никад није намјерава-ло дати писму Гледстоном овакав зна-чај. Дебата о овој ствари није имала да-љих посљедица. Приједлог адресе при-мљен је.

У току дебате о адреси у доњем до-му бранно је Гледстон програм унутрашњег законодавства односно Ирске. Од како је он дошао на владу, било је врло кратко вријеме, да би могао испитати тако важ-но питање, као што је ирско. Што се тиче Гешена, он нема никаквих других пра-ва, до као обичан посланик. Гешен ће на-стати да се испуни уговор берлински. Он је за то изабрао, јер познаје гледиште вла-дино. Ми смо увјерени, рече Гледстон, да ће Гешен отклонити неспоразум што по-стоји измеђ порте и Инглешке. Грчко је питање једно од најхитнијих питања. А још је хитније црногорско гранично питање. У таквијем деликатнијем стварима ми смо без сумње болје осигурани, кад нас засту-па човек, који је тек мало час отишао од нас, те ће дакле порти боље, тачније и потпуније представити наше гледиште. Има несугласица, које треба отклонити у интересу Јевропе и Турске. Турска мисли, да је Инглешкој толико у њеном сопстве-ном интересу стало до одржања отманске царевине, да она (Турска) може свакад рачунати на Инглешку, па ма како посту-пала са својим поданицима и ма какво да јој је унутрашње стање. Ово гледиште ми не дијелимо. Има и још један упечатак који би требало отклонити, а то је мишље-ње портино, да Инглешка иде на то да по-вриједи њена суверенска права у Азији. Инглешка влада само жели, да Турска вјерно изврши своје обавезе, али никак-но не намјерава смањити екстензију турске области ма у ком правцу. Ако инглешка влада мошне враспоставити повољне одно-шаје измеђ султана и његовијех поданика, онда ће инглешки кабинет доћи до врло жељеног резултата. Биконсфилд је у свом манифесту на бираче објезбио стање у Јевропи као критично. Има у Јевропи оз-биљнијех ствари, али има још озбиљнијих на другом мјесту. Но ипак, рече Гледстон, не могу мислити, да је стање у Јевропи критично. Влада је са свију страна добила повољна увјеравања, и нама ће бити света дужност и наша неспрестана брига, да у општем интересу одржимо садашње осје-ћање слоге и концерт великих сила. На питање Форстерова одговорио је Гледстон, да се ово мјесто у његовом писму, писаном грофу Карољу, где се спомињу „извјесне силе“, тиче Русије, а с погледом на његов чланак, који је изишао у јануарској све-дици журналу „Деветнаести Вијек“. На пи-тање Ричијево одговорио је Гледстон: Ау-стро-Угарски посланик гроф Карољ није изјавио жељу да се његово писмо изнесе на јавност. При дебатовану о адреси ре-као је Дилк, да је било изгледа, да ће се грч-ко гранично питање расправити на основу

друге стране се не може, јер друге стране нема. Таки живот онда не ће по-дјелити те издатке, т. ј. или не ће рађати или не ће одјеговати. Тоје са свијем ја-сно, и ми то признајемо у више прилика. И најпростији човек зна, да се од пачи-на не смије штедијети, и да је управо хра-на најглавнија за напредак прилод. Па зар мислите да је у човека друкчије?

(Продужиће се).

Шкрофулавим.

Поред чистоће ваздуха, тијела и о-дјела ваља се побринути, да шкрофула-ви не живе у мрачним, влажним и буђа-вим станивима.

Мрак је и за свим здраве шко-љиве, а шкрофулавима је доиста хуана њиховој болести. Сунчани зраци и свје-тлост утичу на цијело тијело човјечије, а особито на крв, па како је шкрофула бо-лијест крви, то је онда наравно, да ће и свјетлост помоћи здрављу шкрофулавих. С тога нека так болесници једнако тра-же сунце и свјетлост, а нека се селе из станава, гдје је ниско, мрачно, и гдје су-це никад не допире.

Влажан стан није ни за здраве, а шкрофулавим је пријеко опасан. Шкрофу-лавим треба чиста, сува ваздуха, а влага у стану захвата по свуда, и храни на не-број оне сићушне гљивце, што их ми зо-вемо пљесан или буђ. И те гљивце хва-тају се о све, што је у влажном стану, а лете по ваздуху и кваре га. С тога те од-мах из влажна стана оне неки необи-чајни смрад, и кад постоји у њему за ду-же, а оно те гуши. Нека јежа, неки немно

осјећај тјера те на поље, па кад си ко-чно из таке собе, као да си оживио. Тај хладан влажан ваздух не да који испа-равати као што ваља, не да дисати, тро-ши много тјелесне топлоте и т. д., а шта то све значи по здравље, знаћете и сами. Па кад је тако за здраве, шта мора бити за оне, у којима је крв и онако покваре-на, те се с тога већ слабо и недовољно занавља.

Велика помоћ шкрофулавим бо-лесницима је добра храна. Добро се хра-нити значи у лако сварљивим, малим о-броцима опет у себе примити онолико по-трошена градива из тијела, колико нам ваља, да буде сувшица. Тога градива има истина у свакој храни, али не у је-днакој размјери, или бар не у онаком о-блику како ћемо га најлакше и најбрже у себе примити и у тијело претворити. С тога је, дакле, и избор хране од велике важности, и ни пошто не вриједи ова на-ша ријеч: „Од чега сит, од тога и дебео“.

За шкрофулаве је најудеснија храна млијеко, јаја, месо, лако зеље и воће, а никако није за њих: кувано тијесто, густа запашка (мандара) у аелу, и кромпир (кртола). Јела нека су увјек на житко зготовљена, а оброди нека су чешћи и ма-њи, али свакад уредни. Устојано што не-ка шкрофулав и не окупе, јаки зачини ни-јесу за њ, а и пуцаја помаже шкрофули.

Уз јело нека шкрофулави пију или чисту воду, или по гдјекад и црна вина. Они биједи, мртпави и слаби шкрофула-ви могу пити и пива. Хоће ли болесник пити које уље или коју другу воду, у опће,

протокола берлинског. Што се тиче Црне Горе, силе су пристале на компромисне приједлог талијанског посланика грофа Кортија. Норскот одобрава пријестону бе-јејду што се тиче спољне политике у оп-ште, и тражи да се каже какава права има Гешен: како ће поступати према пор-ти и да ли се намјерава сила употребити. Даље Норскот жели, да се каже ка-кве ће се уредбе увести у Авганистану. Он се нада, да укидање изузетног става у Ирској одговара одговорности с тиме скоп-чаном. Опозиција ће потпомагати политику владину, гдје се може потпомагати. На пи-тање Гурлијево одговорио је марки Хар-тингтон: У Авганистану има 60.000 ингле-ских војника, рачунајући ту и посаду у Пешаверу. (Ратни трошкови износе до сад близу 7.155.000 стерлинга; преко 3 мил-јуна издато је на грађење железнице и осталијех комуникација. Чим поглавце у Кабулу изберу владара, чији ће ауторитет и пријатељство бити стално према Ингле-шкој, одмах ће се инглешка војска почети отуд повлачити. — Приједлог адресе при-мљен је и у доњем дому.

О радњи народне скупштине у Ср-бији доносе званичне „Српске Новине“ ове телеграфске извјештаје из Крагујевца: Крагујевац, 11. Маја. — Данас у присуству Његовог Височанства Кијаза, министара п скупшених на народну скуп-штину посланика, као и многобројног чи-новништва и народа, одслужена је у ов-дашњој цркви служба божја с призивањем св. духа; за тим су се посланици иску-пили у скупштинској дворани и под пред-сједништвом најстаријег по годинама по-сланика маљванског, Јована Јуришића, изабран је одбор за прегледање пуномо-ћја нових посланика.

У овај одбор изабрани су: Анта Пантис, Ђорђе Ђођевић, Ристо Панић, Ђорђе Малетић, Рака Кукић, Јо-ван Симић, Арафел Станојевић, Милоје Блазнавац и Грујица Гавриловић.

Сјутра ће се наставити дали посао скупштински.

Крагујевац, 12. Маја. — На ју-черашњем другом састанку ванредне на-родне скупштине, на коме је било и гла-сало сто шест и два посланика, присту-пило се бирању шест кандидата за пред-сједника и потпредседника ванредној скупштини, и апсолутном већином гласо-ва изабрани су за кандидате:

1. Вуја Васић са 120 гласова; 2. Атанасије Бабовић са 120; 3. Владислав Вујовић са 116; 4. Милалко Раденковић са 113; 5. Милоје Блазнавац са 109; 6. Никола Радвановић са 107.

Послије подне одређен је трећи са-станак скупштине, на коме ће се прочи-тати указ Његовог Височанства о поста-вљању председника и потпредседника и приступити даљем раду.

Крагујевац, 12. Маја. — Данас послје подне држан је трећи претходни састанак ванредне народне скупштине, на коме је прочитан указ Његовог Височан-ства Кијаза, којим се постављају за пред-сједника скупштине г. Вуја Васић а за потпредседника г. Атанасије Бабовић. Пошто су и председник и потпредседник топлост ријечима изјавили своју захвал-ност Кијазу и скупштини на повјерењу, које им је овим указом, приступило се избору четворице секретара и изабрани су: Ђорђе Ж. Ђорђевић и Илија Стојано-вић сваки са 117 гласова, Аксентије Ко-вачевић са 112 и Иван Јевтић са 111 гласова.

хоће ли се како и друкче лијечити, то не-ка увјек пресуди лекар.

Има гдјекад прилика, да се шкро-фула изроди од друге болести, а особито у раном дјетинству. Која тешка, дуга боља потроши у дјетету оне добре сокове, па му остави слабу и житку крв, а из ње се појави шкрофула. С тога нека родите-љи пазе на своју дјецу, и нека их чувају од дугих, јаких пролива, од дугих разни-вања и „чишћења“ од крволивне, од патечених жлиједа и т. д.

Шкрофула се и настјеђује. Покварена крв родитељска засади у дјетету саме бо-лести, па недужно дијете пати свега ви-јек. Таке шкрофуле је највише, и то је баш узрок, за што су и госпоцка и бога-ташка дјеца, поред све добре његе и хра-не, шкрофулава. Сада је већ мало кућа, гдје није тога, па кад би их још сваки знао као лекар, знао би и за узрок толикој су-штини. Та шкрофула и суштина су двије се-стре, па се врло добро пазе.

Да тога не буде ваљало би да се шкрофулави и не жене и не удају, или да бар чекају докле, док се не излјече. Зар хасни рађати богаљеве и кљасте, да се ци-јелог вијека пате, и да проклињу онај ча-сак, кад су се зачели и мајку за сису у-хватили? Та то је за родитеље и мука и жалост и вјечити пријекор, а за народ ни-кака добит. Боље никако и не рађати, не-го пуштати у свијет створове ни за жи-вот ни за смрт.

Па и родитељи не прођу на лно. Шкрофуле се обично мало и за неко ври-јеме (особито од 14 године на више) при-таје, те болесници изгледају као да су са свијем здрави, а особито, ако се добро

За тим је г. председник министар-ског савјета, министар иностраних дјела прочитао књажев указ којим га Његово Височанство овлашћује да огласи за ство-рене сједнице ванредној народној скупшти-ни сазваној са задатком: да узме у рије-шење жељезничку конвенцију закључену између Србаје и Аустро-Угарске.

На ово се скупштина одазвала са бурно живно Кија. —

Крагујевац, 13. Маја. — У дан-ашњој сједници ванредне народне Скупшти-не биран је одбор за претресање жељез-ничке конвенције, која је закључена изме-ђу Србије и Аустро-Угарске, пошто је при-је тога закључено у истој сједници, да се за овај одбор избере 27 лица. У канди-дацији за одборнике било је свега 79 по-сланика а гласало их је 160 посланика. Од ових кандидата изабрани су за одборнике већином гласова ови: 1. Димитрије Стоја-новић са 123 гласа. 2. Коста Алковић са 121 глас. 3. Милалко Раденковић са 116 гласова. 4. Цека Кретић са 115 гласова. 5. Светозар Караџић са 115 гл. 6. Фран-ца Вишетић са 115 гл. 7. Илија Живко-вић са 114 гл. 8. Михаило Терзубашић са 114 гл. 9. Вукашин Петровић са 114 гл. 10. Јован Бошковић са 114 гл. 11. Јоца Пр. Цвеановић са 114 гл. 12. Драгутић Петровић са 113 гласова. 14. Рака Кукић са 113 гласова. 14. Никола Радвановић са 113 гл. 15. Марко Лазааревић са 113 гл. 16. Аксентије Ковачевић са 112 гл. 17. Илија Стојановић са 112 гл. 18. Милован Спасић са 112 гл. 19. Милоје Блазнавац са 112 гл. 20. Радван Милошевић са 112 гл. 21. Светозар Милојевић са 111 гл. 22. Ранђел Маринковић са 111 гл. 23. Коста Црногорац са 111 гл. 24. Алекса Петко-вић са 111 гл. 25. Јосиф Марковић са 110 гл. 26. Мита Милојановић са 109 гл. 27. Груја Гавриловић са 102 гласа. —

О установању главног просвјетног савјета у Србаји доносе исте новине овај извјештај:

У прошли петак 2. о. м. отворен је први збор главног просвјетног савјета. Том приликом г. министар просвјете и црквених послова поздравно је сакупљене чланове просвјетног савјета дужим гово-ром, у коме је означио побуде и прилике којима су влада књажева и народно пред-ставништво били руковођени, када су ову важну просвјетну установу склапали и у живот увели. За тим је г. министар об-језбио главније задатке које ће то ви-соко просвјетно тијело имати према свом уређењу да остварује, па је завршио ри-јешава, како се нада, да ће, поред свију тегоба с којима се поставе ове установе имало борити, она брзо у пракцици а па-триотском потпором свију оних, који шко-лу и просвјету српску љубе и за њу ра-де, донијети образовању народном корисне и благотворне плодове.

За овим је у смислу закона прогла-шен за председника главног просвјетног савјету г. др. Јосиф Палић, а послје тога изабрана је комисија из г. чланова: Стојана Марковића, професора и ректора вел. школе, г. Јосифа Пецића начелника министарства просвјете и г. Јована Бош-ковића библиотекар народне библиотеке, којој је стављен задатак, да заради нацрт ближег пословног реда за просвјетни савјет.

На другом збору који је држан 6. о. м. изабран је за замјеника предсе-днику просвјетног савјета г. Јосиф Пецић.

Ближи извјештај о овим састанима допијеће „Просвјетни Гласник“, званични лист министарства просвјете, који ће из-лазити од друге половине овог мјесеца.

владају. Пуна, једра дјевојка или снажак, гдјекад баш и нагођен момак и не поми-шља да је још шкрофулав, и да ће му се болијест првом zgodном приликом вратити. Узму се и почну рађати. На дјец се још ништа не види, али од оне једре здраве мајке постао јан. Рађањем се више тро-шила но што јој је шкрофула допунтала на онај отров, што се био затаяо, почи-ње опет да ради. За мало, па и родитељи и дјеца показују опет све знаке шкрофуле и гину редом један иза другог.

Има примјера гдје није увјек тако и гдје се шкрофула (а свим од себе изгу-би, али су ти примјери много ређи. Оби-чај је ред ово, и ко се са свим напусти прође овим путем. Ко опет одмах из дје-тинства удари на ту болијест свим раз-личним ерествима, тај се јачајчо може по-уздати да ће оздравити. Није истина, да се шкрофула не лијечи. Добра, уредан живот и све оно, што смо напријед рекли гуще те болестине полако и поузвано, па ако је болесник тако сретан, да може и поред тога још што учинити за своје ис-цјељење, онда се може надати, да ће са свим оздравити, и да ће поредити здрав пород. Нечистоћом, немаром, и неуредним животом обољеће и здраво, а најчашом и његом одмах из почетка исцјељи се и нај-страшња боља. До родитеља, дакле, стоји хоће ли им дјеца бити богаљеви и вјечити болесници, или ће из болесне дјеце начи-нити здраве, чиле људе.

(„Здравље“).

Домаће вијести.

— Велико-британски отпавник по-
слова на Цетињу, г. Кирби Грин, стигао
је прошле неђеље из Скадра амо.

— Г. Швалеј, стручњак у сточар-
ству и привреди бјелого мрса, о ком смо
у прошлом броју јавили да је из Швајцар-
ске пренио амо, отпутовао је у прошли
понедељник с нашим професором г. Беа-
ром на своје мјесто одређења у Никшић,
одакле ће према свом увиђању предузи-
мати све што на његову стругу спада.

Књижевне вијести.

У течају прошле неђеље стигле су
нам на приказ ове књиге:

**Ц. Зел. Дрепера Грађанско раз-
виће Америке.** По енглеском с руског
превео Свет. Ј. Никетић. Издање Књижа-
ре Велимира Валожића. Биоград, у држав-
ној штампарији. 1880. Цијена 1 динар 50
пара. — Чувени амерички писац Дрепер
познат је и нашој читалачкој публици са
свога изврсног списа: «Историја умног
развића Јевропе». У овој новој књизи ње-
говој, која се уводи у српском преводу у
књижевност нашу, писац нам поглавито
казује какав је био утјецај климе и еми-
грације на грађански развитак Америке.
Ово дјело препоручује се довољно самим
именом писца.

Расток, и како се њиме бојадите
коса. Написао Мита Петровић професор у
Сомбору. (Прештампано из Летописа
књиге 122 за год. 1888). У Новом Саду,
Српска народна задружна штампарија.
1880. — Строгим стручним знањем написа-
на расправица.

Одабране Народне Пјесме, за у-
чење на пауст у Српским основним шко-
лама. Друго издање. У Новом Саду, изда-
ње штампарије А. Пајевића. 1880. Цијена
10 новчића. — У овој књизи има
57 пјесама народних, одабраних за
дјецу.

Разне вијести.

(Задужбина И. Коларца.) Како
«Видјело» јавља, велика задужбина добро-
твора народног Илије М. Коларца униште-
на је и на другом степену суда: Апелаци-
они суд, у сједишци од 10. окт. м., у првом
одјељену своје, одобрио је пресуду првога
суда и оборио тестамент великог покој-
ника с 3 против 2 гласа.

(Марко Краљевић — Хрват!)
Ко не вјерује, нека чита — не у шума-
чкој «Слободи» него у загребачком «Об-
зору», наравно опет на трећој страни, на
којој се «Обзор» свагда прелијева у «Сло-
боду». У броју 119 од окт. г. под рубри-
ком «Просвјете» јавља просвјетна изје-
стицац Обзоров, како је накладом књижа-
раре Мучњак и Сенотлеба у Загребу,
изашла књига под насловом: «Краљевић
Марко у народним пјесмама» на препору-
чују ту књигу наводи како су «ме-
ђу свим нашим народним пјесмама
најпознатије и најобљубљеније
(sic!) оне о Краљевићу Марку, о том
у правом смислу ријечи нашем
хрватском јунаку». Од људи око «Сло-
боде» и њиховијех у мислима и начелима
другова по Хрватској слушали смо више
пута, да су Немања, св. Саво, цар Душан
и цар Лазар били прави Хрвати, а сада
ево чујемо од «Обзора» да је и Краљевић
Марко био Хрват, дакле «Обзор» се у по-
гледима својим на Србе ни најмање не
разликује од «Слободе». Ако су оно били
Хрвати, онда је и народ, из којег су по-
никли, морао бити хрватски, и кад се пре-
ма томе пита: Па ко су и где су ти Ср-
би? одговор је логичан: нијесу нико и ни-
шта и нема их нигде. Ето логике ап-
сурдности, која води право у — Стење-
вац! Или можда ови стењевачки силогизм и
потјечу из најновије теорије загребачке,
по којој је све хрватско што се до сад
називало српско, а српско да није управо
ништа? И то су све путеви, који воде сло-
зи, за којом се толико уздиже? И кад се
пита: ко изазива? опет ће бити одговор:
да Срби изазивају? Сваком своје, браћо,
па ће бити мир и слога! Нико још од Срба
није се грабио за Фрању Франкована и
Петра Зринског и друге јунаке хрватске
да их себи присвоји, па оставите и ви на-
ма с мислом Краљевића Марка и друге на-
ше људе и јунаке којима се наша историја
дичи и поносим. Имате, хвала Богу, и ви,
а имамо и ми, доста таквих људи у про-
шлости, па поносимо се једни другима
остављајући сваком своје, а још више тру-
димо се ми у садашњости да будемо
достойни помена њихова и да од себе о-
ставимо достојан помен потомству у до-
брици дјелима својим. А призивајући себи
туђе напједство из прошлости, управо
је низак и гадан посао и недостојан једно-
госа народа! — Што се тиче саме књиге
ове, ми се радујемо, да су пјесме о Кра-
љевићу Марку изашле и латиницом, те ће
сад бити приступне и простом народу хр-
ватском. Само ради бисмо били задовољни,
уредник издаваоц Божо Новаковић.

ли је хрватски уредник тих пјесама ску-
пљајући их и прибављајући у целину остао
вијеран оригиналу њихову из којег их је
вадио: Вуковој збирци Српских народних
пјесама; јер при данашњем расположе-
њу духова у Загребу према Србима и
Српству једва се може очекивати да ове
пјесме нијесу изашле осваћене и да из
њих није изабачено све што је мрско
данашњој струји велико-хрватској у Загре-
бу. Љубопитни смо да видимо, да ли и у
овијем «пјесмама» Краљевић Марко ова-
ко збори чаушима протопоп-Недељка:

«Добро дошли, моја дјецо драга!
«Јесу ли здрави Срби витезови,
«И честити цареви и краљи?»

или су се можда у овој књизи «Србљи»
прометнули у Хрвате? Надамо се, да ће
нам који пријатељ из Загреба послати на
углед ову књигу.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ПЕТРОГРАД, 18. Маја. — «Жур-
нал де С. Петербург» јавља, да ће се
конференција састати у Берлину 3. Ју-
на ов. г.

БЕРЛИН, 18. Маја. — Иза распра-
ве, која је седам ура трајала, упутио
је сабор приједлог вјеројаконски једном
одбору од једанаест чланова, које је са-
бор изабрао. Министар финансије поднио
је приједлог, о којима се није распра-
вљало у потијим сједишцима, доказујући
да су прешни, нарочито приједлог за
олијело војске.

ЦАРИГРАД, 21. Маја. — Султан
не одобрављујући пријемну бесједу посла-
ника енглеског, која садржи програм по-
литички, одложио је аудијенцију Геше-
нову, док се она бесједа не измјени.

БЕРЛИН, 22. Маја. — Одбор са-
борски одбацио први чланак из прије-
длога о закону црквеном.

РИМ, 22. Маја. — Краљ примно
оставку министра војног Бонелија и на-
именовао привремено за министра војног
Актона.

КРАГУЈЕВАЦ, 22. Маја. — Скуп-
штина је одбацила приједлог да се по-
шле адреса Гледстоу, почем налази да
према своје садашњем задатку, ради ко-
га је сазвана, није надлежна за то.

ЦАРИГРАД, 22. Маја. — Дејар је
отпутовао. Порта се спрема да разамље
окожу ноту силама, у којој обећава
да ће спровести реформе.

ЛОНДОН, 22. Маја. — «Стандард»
јавља, да је кећ уређена идентична по-
та која ће се предати порти, и да ће
јој се предати на измаку ове неђеље.

БЕРЛИН, 22. Маја. — Горчаков
отпутовао у Франкфурт.

ПЕТРОГРАД, 22. Маја. — Царица
руска умрла данас.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

У штампарији задруге штампарских
радника, у Биограду,

штампа се књига:

«СОЦИЈАЛИЗАМ

и
РАДНИЧКО ПИТАЊЕ».

Кад се од прилике прије сто година
на Западу, ужасно француском револуци-
јом срушила хиљадугодишња држава сре-
дњег вијека, а на њеним развалинама по-
дигла модерна грађанска држава; свијет
се неопишано зарадовао паду апсолутизма,
паду племићког и поповског господарства
и разних сталежских привилегија; а надао
се, да ће извојевањем политичке и гра-
ђанске слободе и равноправности насту-
паи доба опште среће по човјечанство.

Но почем политичка слобода и рав-
ноправност не могаху прогнати из свије-
та биједу, као што је то очекивање било,
а она се више не могаху бијежити на
рачуи аристократа, попова и разних приви-
лежисаних сталежа; то се мораде лијек јед-
ноу социјалној и економској равноправно-
сти тражити. На мјесто фразе о слободи и ра-
вноправности, искренуше најприје на За-
паду, а за тим се непрјатељима Словен-
ства пренесе и у једноплемену нам Руси-
ју фразе: «социјализам», «комунизам» и
«радикално питање».

По тврђењу социјалистичких демагога
свијема биједама на свијету узрок је сво-
јина, капитал и капиталистичка произво-
дња, којом се радници гуле. Они веле: сво-
јина је крађа; капитал је отета радничка
зарада; предузимачи су харамџије; а због
богаства појединих, готово је цијели свијет
спромаха.

У књизи горњег наслова, посве се

објективно претреса ово социјално и ра-
дничко питање, и цијел јој је, да у правој
и потпуној свјетлости изнесе сву његову
вриједност и основаност.

Сама, најже изложена садржина књиге,
која је — осим предговора и увода —
подијељена у седам одјељака, најбоље ће
ову књигу препоручити нашем свијету, ко-
ји у најновије доба тако често чита поме-
нуте бомбастичке фразе: «Социјализам»,
«комунизам», и др.

Садржина књиге је следећа: Предго-
вор; увод; I. Одјељак. Општи поглед на
земаљске односе; II. Одјељак. Својина и
капитал; III. Одјељак. Производња добара;
IV. Одјељак. Вриједност ствари; V. Одјељак
Вриједност рада; VI. Одјељак. Подјела до-
бара; VII. Одјељак. Социјалистички или
комунистички начин производње у будућ-
ности.

Моле се пријатељи, који нијесу рав-
нодушни према питањима, што данас у
велико занимају сав образовани свијет, да
у кругу својих знања и пријатеља пора-
де на купљењу наручбина и предплате
на ову књигу, и да своје наручбине у-
пућују из Србије: књижари Велимира Ва-
ложића, у Биограду; а са стране, књижа-
рима: г. г. Браћи Јовановића, у Панчеву;
Браћи М. Поповића, Луке Јоцића и Дру-
га у Нови Сад, и Миливоју Каракаше-
вићу у Сомбору.

Цијена је књизи 1 динар или 50 нов-
чића. Скупљачи предплате, као и пору-
чиоци, уз поштанско поузеће (Nachnahme)
добивају на 8 примјерака један бесплатно.
Наручбине, као и предплату, ваља до
5. Јуна т. г. горе именованим књижарама
упутити, кад ће и књига бити готова и ра-
заслати се.

У Биограду, 8. Маја 1880.

С. Бајаловић,
професор.

Књижевни оглас.

У књижари **Ј. ПАВЛОВИЋА** на
Цетињу могу се добити ове књиге:

**GRAMMAIRE de la LAN-
GUE SERBO-CROATE** par
A. Parčić. Traduction à
l'usage des Français conte-
nant des améliorations sug-
gérées par l'auteur avec une
introduction par le docteur
J.-B. Feuvrier médecin-
major en mission au Mon-
ténégro. chevalier de la lé-
gion d'honneur, comman-
deur de l'ordre de l'in-
dépendance du Monténé-
gro, membre correspondant
de la société médicale d'é-
mulation de Paris, des so-
ciétés de médecine de Lille,
Nancy etc. Paris 1877. ф. 4. 50 п.

**ИСТОРИЈА УМНОГА РАЗВИ-
ЋА ЈЕВРОПЕ.** Написао Ц. У
Дрепер. Два дијела ф. 2. 80 п.

ПОВРТАРСТВО за школу и на-
род написао д-р Ђорђија Ра-
дичић. ф. 3. 20 п.

**ЖИВОТИ И ДЈЕЛА ВЕЛИКИХ
ЉУДИ** из свијех народа. Са-
брао и уредио М. Ђ. Мили-
ћевић. Сва три дијела. ф. 3. 20 п.

КУЋЕВНИ ЛЕКАР или најва-
жнија упућства при лијече-
њу свијех болести као и
за очување здравља. Саста-
вио д-р Н. Сријемац. ф. 1. 30 п.

ИСТОРИЈА СВИЈЕТА за на-
род и школу. Написао Сто-
јан Бошковић. ф. 1. 80 п.

ЈЕ ЛИ МОРАЛО БИТИ? При-
повијетка од К. Детлева. ф. 1. 20 п.

НОВИНА. Роман И. С. Турге-
њева. Два дијела. ф. 1. 60 п.

ПСАЛМИ ДАВИДОВИ. Превео
Ђуро Даничић. ф. — 30 п.

УЧИТЕЉ РУСКОГ ЈЕЗИКА.
Изнова израђено дјело по
методи Робертсона од А. Ва-
сљевића. ф. — 80 п.

ГРИЈЕХ И КАЈАЊЕ. Роман
из времена Швајцарске ин-
квизиције од А. Брасета и Ј.
Ковена. Сва четар дијела. ф. 2. 60 п.

НАШЉЕДСТВО. Приповијетка
од Хенрика Чоке. ф. — 40 п.

**ПРИПОВИЈЕТКЕ Ђ. ЈАКШИ-
ЋА.** (Они сједота Гамзе. —
На мртвој стражи. — Су-
жањ, Невјерна Тијана и Кра-
љица. — Српско чобанче.)
Сва четар дијела. ф. 1. — п.

ПРВА ЉУБАВ. Новела Ива-
на Тургењева. ф. — 50 п.

ЧЕТОВАЊЕ. Приповијетка од
Марлинског. ф. — 40 п.

МРАЧНА КУЋА. Амерички
роман. ф. — 40 п.

**ПРИПОВИЈЕТКЕ МАВРА ЈО-
КАЈА** (Круна и мирта. —
Трипут Бог помаже. — Смрт-

на пресуда.) ф. — 25 п.
АБДАЛАХ. Арапска припови-
јетка. Написао Едвардо Ла-
булеј. ф. — 60 п.
ПУТ ОКО СВИЈЕТА за осам-
десет дана. Од Јулија Верна.
ДЈЕЧИЈА ЗАБАВА у слаци и
ријечи. ф. — 25 п.

О Г Л А С

КУПУЈЕ

потписани биљеге већ жигосане и даје
за црногорске 70 новч., за бугар-
ске 40 новч., за србијске 20 новч.,
за грчке 25 новч., за турске 20 п.
за 100 комата. Биљеге неке шаљу уз
плату у паточ на адресу: Marcello
Assereto pr. Wiesenreiter & C.
Triest. (3—3)

О Г Л А С И.

Најновије руже од 1879—1880

Пирамидалне руже.

Све више се траже и одомаћују оне

ПИРАМИДАЛНЕ РУЖЕ

које ја из малених злибака свакојакних
ниских ружа од најплеменитије руке обла-
горођавама. Упутство, како се око ових
ружа поступа, шаљем уза сваку наручб-
ну бесплатно. 1 ком. 1 марка, 12 ком. 8
марака с паковањем.

Најновије **Јагоде и Малине** по 2
марке, **Ружичасти** на високом стаблу
по 1.50 марака. Илустровани каталог сто-
ји сваком на расположењу бесплатно.

F. HEYDICH, Rosenzüchter,
(10-12) Langensalza i. Th.

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта од данас до
свршетка Септембра 1880.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња
у понедељак, у четвртак и у суботу.
Предавање до 11 ура у јутро.

Долази из Котора у понедељак, ери
једу и суботу. Раздавање у 8 ура у јутро
ако пароброд стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за
Котор у неђељу у 6 ура у јутро. Предавање
у суботу до 6 ура по подне.

Долази из Котора у понедељак. Разда-
вање у 8 ура у јутро.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња
за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић и
Подгорицу у понедељник, ериједу и су-
боту. Предавање до 11 ура у јутро.

Долази с Ријеке, из Бара, с Данило-
ваграда, из Никшића и Подгорице у утор-
ник, четвртак и неђељу. Раздавање у 10
ура ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар,
Даниловград, Никшић и Подгорицу у ери-
једу. Предавање у уторник до 6 ура по
но дне.

Долази у четвртак. Раздавање у 10
ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од
9 ура до 12 у јутро а од 4 до 6 по подне.
Цетиње, 20. Марта 1880.

Управитељство
Књ. црногорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 23. Маја 1880.

Државни дуг у сребру	7335.
» » » банкима	7375.
Златна рента	89.
Лозови од 1860	12980.
Банчине акције	833.
Кредит	27570.
Лондон	11755.
Ц. кр. цекни	554.
Наполеон	935.
Државна марка	5775.

У државној штампарији.